

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ МЕХАНІЗМУ ФІНАНСОВОГО МОНІТОРИНГУ ЖИТЛОВО-КОМУНАЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ

©2021 **АНДРЕНКО О. А., ГАВРИЛИЧЕНКО Є. В.**

УДК 64.01;352.075

JEL: C15; L97; P52

Андренко О. А., Гавриличенко Є. В. Теоретико-методичні засади формування механізму фінансового моніторингу житлово-комунальних підприємств

У статті було проведено дослідження теоретико-методичних засад формування універсального та дієвого механізму фінансового моніторингу, основне спрямування якого – підвищення ефективності функціонування житлово-комунальних підприємств України. З'ясовано, що в умовах фінансово-економічної кризи особливої значущості набувають проблеми адаптації діяльності житлово-комунальних підприємств до змін у соціально-економічній ситуації у країні, що є найважливішим фактором їх сталого розвитку. Узагальнено наукові думки щодо визначення категорії «фінансовий моніторинг». Наведено авторське уточнене визначення цього поняття. Проведено дослідження категорії «фінансовий моніторинг» з точки зору трьох підходів, а саме: процесного, управлінського та структурного. Сформовано вдосконалений механізм фінансового моніторингу житлово-комунальних підприємств, який представлено сукупністю інструментів, способів і методів організації діяльності з регулярного збору фактичної інформації про контрольовані показники, її аналізу, вироблення рекомендацій щодо прийняття управлінських рішень та оцінки їх ефективності, а також прогнозування подальшої динаміки. Доведено, що проаналізовані в статті проблеми, які можуть стати загрозою для ефективного функціонування сформованого механізму, можуть бути вирішені створенням єдиної служби фінансового моніторингу в рамках фінансово-економічного підрозділу житлово-комунальних підприємств. Реалізація принципів діяльності цієї служби створить мотивацію до збільшення кількості учасників моніторингу шляхом встановлення стійких зворотних зв'язків між житлово-комунальними підприємствами та відповідними моніторинговими службами.

Ключові слова: житлово-комунальні підприємства, механізм, фінансовий моніторинг, фінансово-економічний стан, фінансовий контроль.

DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2021-5-266-272>

Рис.: 2. **Бібл.:** 10.

Андренко Олена Анатоліївна – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри фінансово-економічної безпеки, обліку і аудиту, Харківський національний університет міського господарства ім. О. М. Бекетова (вул. Маршала Бажанова, 17, Харків, 61002, Україна)

E-mail: Olena.Andrenko@kname.edu.ua

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1414-5916>

Гавриличенко Євгенія Вікторівна – кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансово-економічної безпеки, обліку і аудиту, Харківський національний університет міського господарства ім. О. М. Бекетова (вул. Маршала Бажанова, 17, Харків, 61002, Україна)

E-mail: evg0802@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4130-0507>

Scopus Author ID: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=56499209200>

UDC 64.01;352.075

JEL: C15; L97; P52

Andrenko O. A., Gavrilychenko I. V. The Theoretical and Methodological Principles of the Formation of a Mechanism of Financial Monitoring of Housing and Communal Enterprises

The article carries out a study of theoretical and methodological principles of the formation of a universal and effective mechanism of financial monitoring, the main direction of which is towards increasing the efficiency of functioning of housing and communal enterprises of Ukraine. It is identified that in the conditions of the financial and economic crisis, the problems of adapting the activities of housing and communal enterprises to changes in the socio-economic situation in the country, which is the most important factor of their sustainable development, are becoming especially significant. Scientific opinions on the definition of the category of «financial monitoring» are generalized. The authors' own closer definition of this concept is presented. The category of «financial monitoring» is examined from the viewpoint of three approaches: process, managerial, and structural. An improved mechanism of financial monitoring of housing and communal enterprises is formed, which is represented by a set of instruments, means and methods of organizing activities for the regular collection of actual information on controlled indicators, its analysis, development of recommendations for making managerial decisions with the subsequent evaluation of their efficiency, as well as forecasting further dynamics. It is proved that the problems analyzed in the article, which can become a threat to the effective functioning of the formed mechanism, can be solved by the creation of a single financial monitoring service within the financial and economic unit of housing and communal enterprises. The implementation of the principles of this service will create motivation to increase the number of monitoring participants by establishing stable feedback between housing and communal enterprises and relevant monitoring services.

Keywords: housing and communal services, mechanism, financial monitoring, financial and economic condition, financial control.

Fig.: 2. **Bibl.:** 10.

Andrenko Olena A. – PhD (Economics), Associate Professor, Associate Professor of the Department of Financial and Economic Safety, Account and Audit, O. M. Beketov National University of Urban Economy in Kharkiv (17 Marshala Bazhanova Str., Kharkiv, 61002, Ukraine)

E-mail: Olena.Andrenko@kname.edu.ua

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1414-5916>

Gavrilychenko Ievgeniia V. – PhD (Economics), Associate Professor of the Department of Financial and Economic Safety, Account and Audit, O. M. Beketov National University of Urban Economy in Kharkiv (17 Marshala Bazhanova Str., Kharkiv, 61002, Ukraine)

E-mail: evg0802@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4130-0507>

Scopus Author ID: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=56499209200>

У сучасних умовах, що характеризуються високим рівнем динамізму економічної ситуації та перманентною кризовою складовою, успішне функціонування житлово-комунальних підприємств багато в чому залежить від їх здатності реагувати на зміни зовнішнього середовища й адаптуватися до них. Особливе значення при цьому відводиться адекватній оцінці фінансового становища, внутрішніх можливостей, аналізу факторів, що впливають на ефективність господарської діяльності, з метою протистояння несприятливим зовнішнім умовам і збереження сталого розвитку в майбутньому. Важлива роль у даному процесі належить фінансовому моніторингу, який, на основі систематичного відстеження, аналізу та прогнозування контрольованих показників, повинен забезпечувати своєчасність і повноту управлінської інформації, необхідної для прийняття обґрунтованих рішень і оцінки їх можливих наслідків у майбутньому.

Водночас необхідність фінансового моніторингу на українських житлово-комунальних підприємствах визначається доцільністю модернізації методів фінансового контролю відповідно до сучасних ринкових умов, а також ускладненням їх організаційної структури, що вимагає координації взаємозв'язків між окремими комунальними підрозділами, бізнес-процесами та напрямками надання послуг.

Таким чином, необхідність удосконалення механізму фінансового моніторингу, з одного боку, та недостатнє опрацювання питань його практичної реалізації, з іншого боку, зумовляють актуальність вибраного напрямку та теми дослідження.

Проблематиці формування універсальних і дієвих механізмів фінансового моніторингу та контролю суб'єктів господарювання приділено багато уваги таких учених-економістів, як: Іванченкова Л. В. [1], Батракова Т. І. [2], Лиса О. В. [3], Вовченко О. С. [4], Бірюкова І. Г. [5], Берізко В. М. [6], Крайник О. П., Клепікова З. В. [7], Клебанова Т. С., Димченко О. В., Рудаченко О. О. [8], Багацька К. В. [9], Аванесова Н. Е., Мордовцев О. С., Сергієнко Ю. І. [10]. Цими науковцями були встановлені теоретичні та практичні основи ведення фінансового контролю на підприємствах різної форми власності, але, незважаючи на численні дослідження, ще залишаються не досить вивченими питання формування механізму фінансового моніторингу в діяльності житлово-комунальних підприємств.

Метою статті є формування універсального та дієвого механізму фінансового моніторингу для підвищення ефективності функціонування житлово-комунальних підприємств України. Для досягнення мети в роботі поставлено такі завдання:

- ✦ уточнити дефініцію категорії «фінансовий моніторинг» стосовно житлово-комунальних підприємств;
- ✦ сформувати вдосконалений механізм фінансового моніторингу житлово-комунальних підприємств;

- ✦ надати пропозиції щодо впровадження та реалізації апробованого механізму.

Головним завданням, яке стоїть перед органами місцевої влади, є необхідність забезпечення комфортного перебування членів територіальної громади та належного рівня розвитку інфраструктури територіального утворення.

Отже, в умовах фінансово-економічної кризи особливої значущості набувають проблеми адаптації діяльності житлово-комунальних підприємств щодо надання послуг до змін у соціально-економічній ситуації у країні, що є найважливішим фактором їх сталого розвитку. У зв'язку з цим набувають актуальності питання прийняття обґрунтованих управлінських рішень, а підвищенню гнучкості й адаптивності фінансового менеджменту сприяє формування універсального та дієвого механізму фінансового моніторингу, що дозволить аналізувати, коригувати та контролювати ключові параметри житлово-комунального підприємства й усувати негативний вплив зовнішніх і внутрішніх факторів. Тому можна вважати, що фінансовий моніторинг є важливим управлінським інструментом, основний зміст якого становить оперативне відстеження показників діяльності підприємств, їх оцінку та забезпечення необхідною інформацією менеджерів для прийняття ними обґрунтованих та ефективних рішень.

Якщо розглядати поняття моніторингу, то можна стверджувати, що у вузькому сенсі його розуміння, як правило, обмежується процесами спостереження та збору інформації [1–3]. У широкому – моніторинг включає, крім названих, такі елементи, як оцінка та прогноз, що дозволяє використовувати його як ефективний управлінський інструмент [1–3].

Категорія «фінансовий моніторинг» є більш складною за змістом і наповненням. Тому доцільно узагальнити основні визначення цієї категорії, наданих відомими вченими-економістами (рис. 1).

Отже, з рис. 1 виходить, що процес фінансового моніторингу повинен включати такі етапи: визначення цілей, планування, спостереження, збір і узагальнення інформації, аналіз і оцінка параметрів господарської діяльності, підготовка рекомендацій для прийняття управлінських рішень, їх коригування та вдосконалення, контроль за результатами впливів і формування інформації для подальшого спостереження.

Для формування ефективного універсального та дієвого механізму фінансового моніторингу треба також провести дослідження категорії «фінансовий моніторинг» з точки зору трьох підходів, зокрема: процесного, управлінського та структурного.

1. *Процесний підхід.* При такому підході фінансовий моніторинг розглядається як безперервний процес аналізу фінансових операцій, здійснюваних житлово-комунальними підприємствами. Прихильники такого підходу визначають, що фінансовий

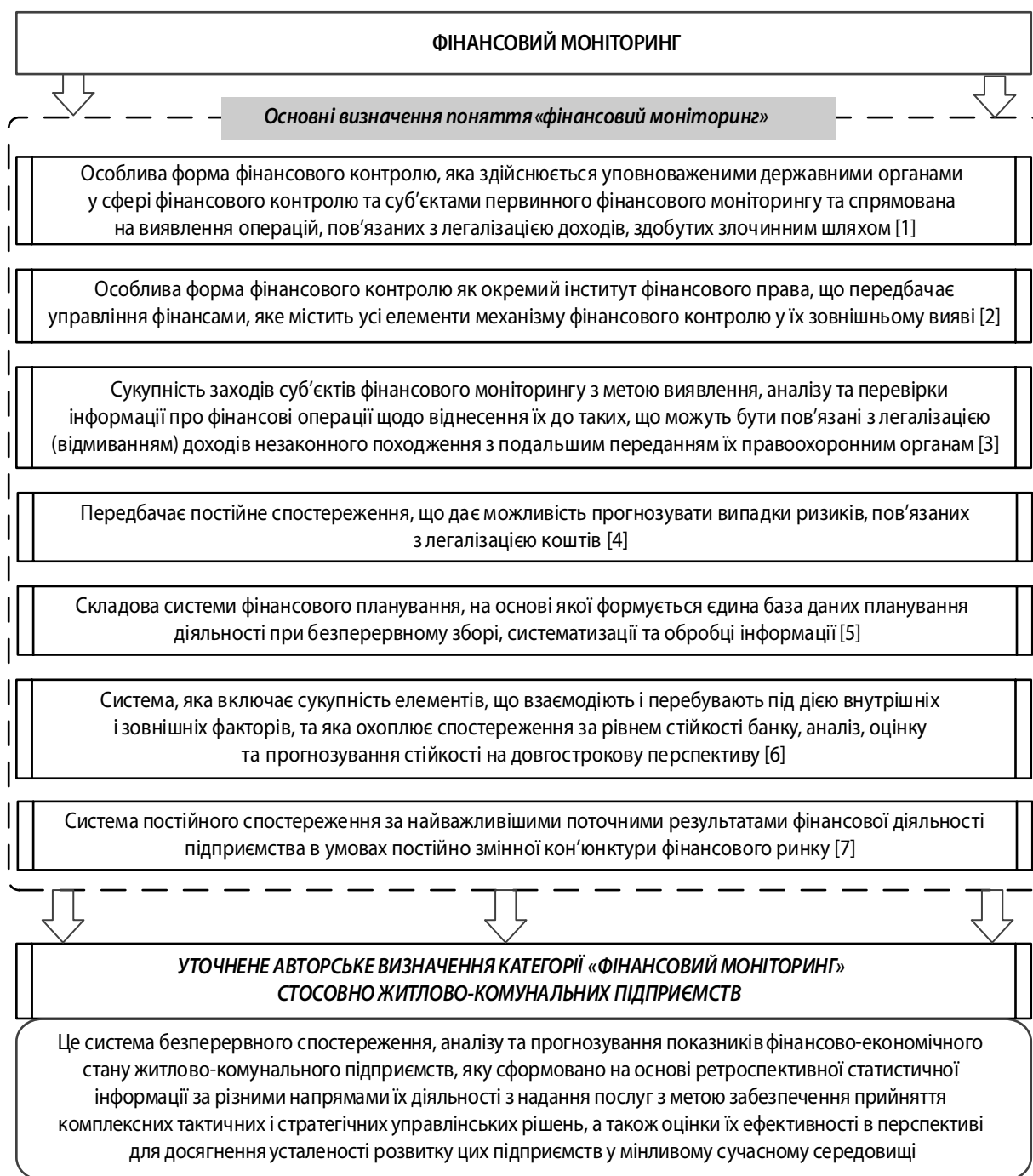

Рис. 1. Узагальнення наукових думок щодо визначення категорії «фінансовий моніторинг»

моніторинг – це не тільки комплекс дій або заходів, спрямованих на запобігання та протидію фінансовим правопорушенням, а й постійний і безперервний процес, що включає в себе спостереження, аналіз, оцінку та прогноз фінансових операцій, у результаті яких виявляється наявність характерних ознак цих правопорушень. І тільки після цього застосовуються відповідні заходи щодо активів та учасників фінансових операцій, які їх проводять [8].

2. *Управлінський підхід.* При цьому підході визначається, що фінансовий моніторинг досліджується як окрема функція системи управління у сфері

формування, розподілу, перерозподілу та використання фінансових ресурсів у межах діяльності всіх економічних суб'єктів. Прихильники такого підходу відзначають, що фінансовий моніторинг є особливою частиною систем управління різних рівнів економіки житлово-комунальних підприємств, дозволяючи отримати об'єктивну та своєчасну інформацію про зміни внутрішніх і зовнішніх щодо об'єкта управління умов, необхідну для прийняття ефективних управлінських рішень [9].

3. *Структурний підхід.* Він передбачає дослідження фінансового моніторингу як системи заходів,

методів, принципів його реалізації. Зауважимо, що такий підхід є найбільш поширеним у науковій літературі [1; 3; 8; 10], що стосується галузі вивчення особливостей функціонування фінансового моніторингу підприємств. Тому в нашому дослідженні будемо спиратися саме на цей підхід, але використовувати важливі особливості інших підходів та визначень.

Отже, у нашому дослідженні фінансовий моніторинг буде розглядатися на мікрорівні, тобто він становиться аналітичною системою, яка створюється для цілей внутрішнього управління житлово-комунальними підприємствами. Механізм його здійснення представлено сукупністю інструментів, способів і методів організації діяльності з регулярного збору фактичної інформації про контрольовані показники, її аналізу, вироблення рекомендацій щодо прийняття управлінських рішень та оцінки їх ефективності, а також прогнозування подальшої динаміки. Основні елементи механізму внутрішнього фінансового моніторингу житлово-комунальних підприємств наведено на *рис. 2*.

Функціонування механізму фінансового моніторингу, досягнення ним поставлених цілей і завдань багато в чому визначається вибором критеріїв, за якими здійснюється аналіз діяльності організації. Важливо відзначити, що комплекс показників, що застосовуються в ході моніторингу, повинен відображати фінансову мету підприємства та сприяти її досягненню, а саме: збільшення його ринкової вартості та якості наданих комунальних послуг, які, ідентифікуючи фінансове благополуччя та довгострокові перспективи діяльності, є узагальнюючим параметром, оскільки враховують не тільки результат роботи менеджерів, а і вплив зовнішніх факторів (платоспроможність населення, стан ринкової кон'юнктури, поведінку інвесторів тощо) [10].

Динаміка фінансово-економічних процесів, які відбуваються на рівні територіального утворення, обумовлюють необхідність їх постійного моніторингу, що дозволяє уникнути кризових ситуацій, вчасно їх передбачити, попередити або мінімізувати негативний вплив на фінансово-господарську діяльність житлово-комунальних підприємств. Ефективне функціонування зовнішнього фінансового моніторингу здатне не тільки забезпечити інформаційні потреби органів місцевого управління, що його здійснюють, а й надати необхідну інформацію про тенденції розвитку економічної ситуації в територіальному утворенні житлово-комунальним підприємствам (на *рис. 2* – блок «Облік змін зовнішніх факторів»).

Серед проблем, що обмежують і ускладнюють проведення такого фінансового моніторингу, слід виділити небажання керівників житлово-комунальних підприємств надавати правдиву, достовірну та актуальну інформацію щодо своєї діяльності. Крім того, його здійснення не вирішує всіх завдань, що

стоять перед підприємством, оскільки важливо знати не тільки зовнішні умови, а й внутрішні фактори та резерви розвитку, інформація про які може бути сформована на основі регулярного внутрішнього моніторингу (див. *рис. 2*).

При більш детальному дослідженні рівня розвитку фінансового моніторингу в досліджуваних підприємствах були виявлені такі проблеми, що можуть стати загрозою для ефективного функціонування сформованого механізму (див. *рис. 2*):

- наявність неефективної системи управлінського обліку;
- нерозвиненість механізму фінансового планування та розробки прогнозних даних;
- відсутність взаємозв'язку між плановими та звітними формами;
- низька результативність аналітичної роботи;
- відсутність ефективних інформаційних зв'язків між підрозділами та фінансовими службами;
- відсутність продуманого та регламентованого порядку прийняття управлінських рішень, а також методики оцінки їх ефективності.

Таким чином, негативні моменти в роботі фінансово-економічних служб житлово-комунальних підприємств відображаються на зниженні загального фінансового становища, фінансової стійкості та результативності їх діяльності.

Усе це обумовлює необхідність удосконалення функцій щодо здійснення систематичного внутрішнього контролю та аналізу діяльності житлово-комунальних підприємств на основі побудови механізму раціональної організаційної структури моніторингу. Дослідження його завдань, а також особливостей проведення в досліджуваних підприємствах дозволило зробити висновок про доцільність створення єдиної служби фінансового моніторингу в рамках фінансово-економічного підрозділу житлово-комунальних підприємств. Її переваги полягають у формуванні комплексної інформаційно-аналітичної системи, що виконує функції інтеграції масивів різномірної інформації та забезпечення їх різноманітної аналітичної обробки для обґрунтування, прийняття та контролю різних за характером управлінських рішень.

Побудова даної системи моніторингу базується на таких принципах (з урахуванням загальних принципів, які наведено на *рис. 2*):

- добровільність участі у вертикальному галузевому та місцевому моніторингу;
- відкритість моніторингу для всіх його суб'єктів;
- доступність використання результатів моніторингу;
- оперативність подання й отримання інформації, а також її достовірність;
- інтеграція інформаційних масивів і єдність інструментальної бази;

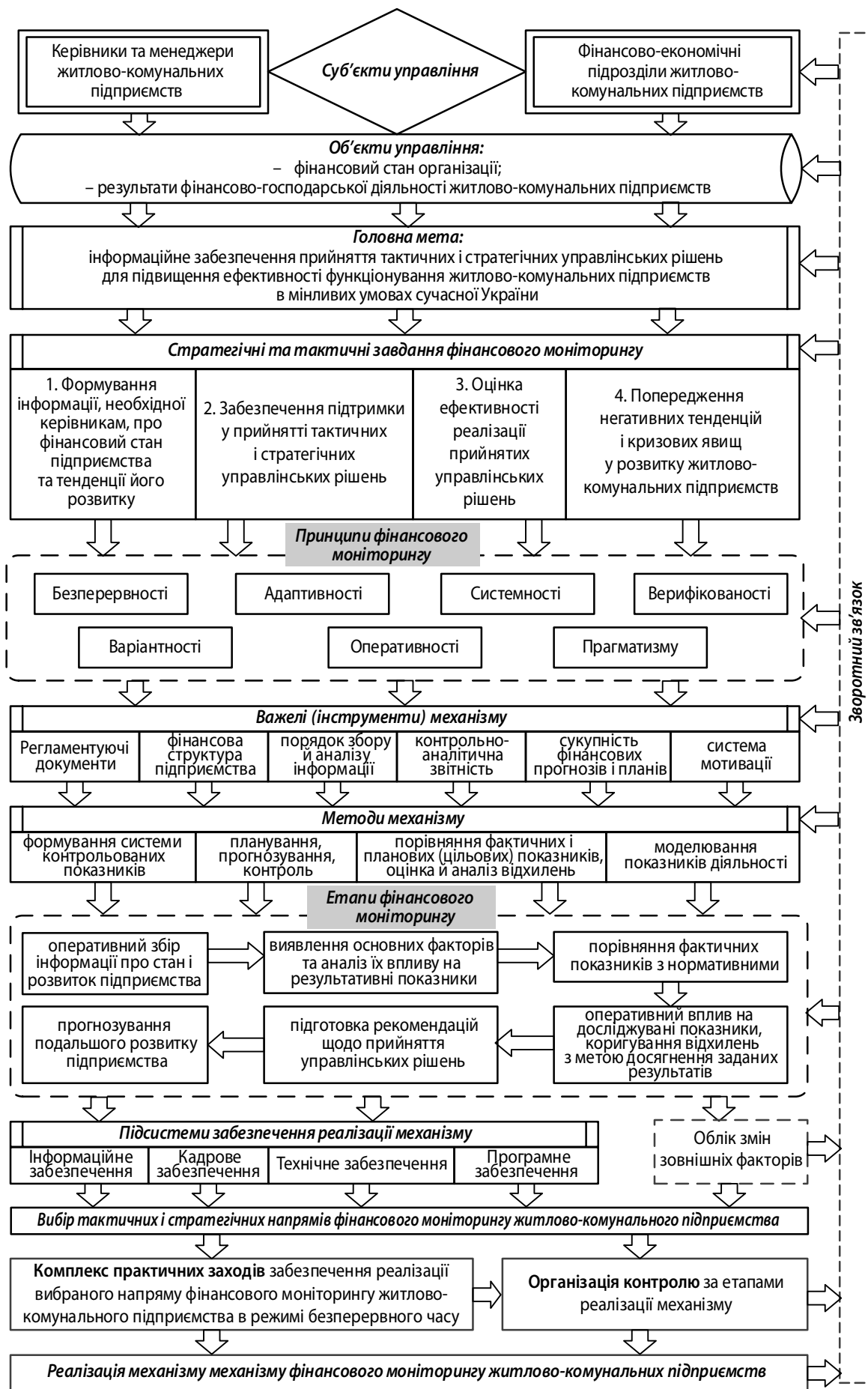

Рис. 2. Формування вдосконаленого механізму фінансового моніторингу житлово-комунальних підприємств

- ✦ множинність розв'язуваних завдань;
- ✦ постійне оновлення та розширення інформаційно-аналітичних ресурсів;
- ✦ адаптивність до динаміки економічних умов, кон'юнктури товарних і фінансових ринків.

Реалізація цих принципів створює мотивацію до збільшення кількості учасників моніторингу шляхом установа стійких зворотних зв'язків між житлово-комунальними підприємствами та відповідними моніторинговими службами.

Таким чином, рекомендовані напрямки вдосконалення механізмів фінансового моніторингу здатні підвищити інформаційну цінність аналізу та прогнозування фінансового стану житлово-комунальних підприємств, ефективність і якість їх менеджменту, забезпечити реальну можливість управління грошовими потоками та фінансовими результатами як підприємства в цілому, так і його окремих підрозділів.

ВИСНОВКИ

У статті було проведено дослідження теоретико-методичних засад формування універсального та дієвого механізму фінансового моніторингу, основне спрямування якого – підвищення ефективності функціонування житлово-комунальних підприємств України. Були отримані такі теоретичні та практичні результати:

1. Уточнено *дефініцію категорії «фінансовий моніторинг»* стосовно житлово-комунальних підприємств, під якою запропоновано розуміти систему безперервного спостереження, аналізу та прогнозування показників фінансового-економічного стану житлово-комунального підприємства, яку сформовано на основі ретроспективної статистичної інформації за різними напрямками їх діяльності з надання послуг з метою забезпечення прийняття комплексних тактичних і стратегічних управлінських рішень, а також оцінки їх ефективності в перспективі для досягнення устаєності розвитку цих підприємств у міняючому сучасному середовищі.

2. Сформовано *вдосконалений механізм фінансового моніторингу житлово-комунальних підприємств*, який представлено сукупністю інструментів, способів і методів організації діяльності з регулярного збору фактичної інформації про контрольовані показники, її аналізу, вироблення рекомендацій щодо прийняття управлінських рішень та оцінки їх ефективності, а також прогнозування подальшої динаміки.

3. З'ясовано, що *комплекс показників, що застосовуються в ході моніторингу, повинен відображати фінансову мету підприємства та сприяти її досягненню*, а саме: збільшення його ринкової вартості та якості наданих комунальних послуг, які, ідентифікуючи фінансове благополуччя та довгострокові перспективи діяльності, є узагальнюючим параметром, оскільки враховують не тільки результат роботи менеджменту, а й вплив зовнішніх факторів (платоспро-

можність населення, стан ринкової кон'юнктури, поведінку інвесторів тощо).

4) Доведено, що *проаналізовані в статті проблеми, які можуть стати загрозою для ефективного функціонування сформованого механізму, можуть бути вирішені створенням єдиної служби фінансового моніторингу в рамках фінансово-економічного підрозділу житлово-комунальних підприємств*. Реалізація принципів діяльності цієї служби створить мотивацію до збільшення кількості учасників моніторингу шляхом встановлення стійких зворотних зв'язків між житлово-комунальними підприємствами та відповідними моніторинговими службами. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. Іванченкова Л. В. Моніторинг і контроль фінансово-економічних результатів підприємств харчової промисловості: теорія, методологія, практика : монографія. Миколаїв : ФОП Швець В. М., 2018. 293 с.
2. Батракова Т. І. Управління ефективністю діяльності підприємства – запорука його успішного функціонування. *Економічний аналіз*. 2015. Т. 19. № 2. С. 13–19. URL: <https://www.econa.org.ua/index.php/econa/article/view/754/537>
3. Лиса О. В. Фінансова безпека суб'єктів господарювання в сучасних умовах. *Економічний аналіз*. 2016. Т. 26. № 1. С. 58–64. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/13258/1/10.pdf>
4. Вовченко О. С. Сучасні методичні підходи до оцінки фінансової стабільності банку. *Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі*. 2016. № 5. С. 161–169. URL: <http://www.journal.puet.edu.ua/index.php/nven/article/view/1710/1508>
5. Бірюкова І. Г. Основні проблеми фінансового моніторингу у протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом. *Науковий вісник Національного університету ДПС України (економіка, право)*. 2012. № 1. С. 235–241.
6. Берізка В. М. Щодо питання понятійного апарату «фінансовий моніторинг». *Право України*. 2006. № 12. С. 52–53.
7. Крайник О. П., Клепікова З. В. Фінансовий менеджмент : навч. посіб. Львів : ДУ «Львівська політехніка»; Київ : Дакор, 2010. 260 с.
8. Клебанова Т. С., Димченко О. В., Рудаченко О. О. Оцінка, аналіз і попередження кризового стану підприємств житлово-комунального господарства : монографія. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2016. 193 с.
9. Багацька К. В. Фінансовий моніторинг комунальних підприємств в системі підзвітності і прозорості місцевого самоврядування // *Корпоративні фінанси: проблеми і перспективи інноваційного розвитку : матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції* (м. Київ, 12 жовтня 2018 р.). Київ : КНЕУ, 2018. С. 384–387.
10. Аванесова Н. Е., Мордовцев О. С., Сергієнко Ю. І. Теоретико-методичні засади ідентифікації та взаємозв'язку впливу дестабілізуючих факторів на економічну безпеку промислового підприємства. *Бізнес Інформ*. 2020. № 9. С. 20–28. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2020-9-20-28>

REFERENCES

- Avanesova, N. E., Mordovtsev, O. S., and Serhiienko, Yu. I. "Teoretyko-metodychni zasady identyfikatsii ta vzaiemozviazku vplyvu destabilizuiuchykh faktoriv na ekonomichnu bezpeku promysloвого pidpriemstva" [The Theoretical-Methodical Principles of Identification and Interrelation of the Influence of Destabilizing Factors on the Economic Security of an Industrial Enterprise]. *Biznes Inform*, no. 9 (2020): 20-28. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2020-9-20-28>
- Bahatska, K. V. "Finansovy monitorynh komunalnykh pidpriemstv v systemi pidzvitnosti i prozorosti mistsevoho samovriaduvannia" [Financial Monitoring of Utilities in the System of Accountability and Transparency of Local Self-government]. *Korporatyvni finansy: problemy i perspektyvy innovatsiinoho rozvytku*. Kyiv: KNEU, 2018. 384-387.
- Batrakova, T. I. "Upravlinnia efektyvnistiu diialnosti pidpriemstva – zaporuka yoho uspishnoho funktsionuvannia" [Enterprise Performance Management – The Key to His Successful Operation]. *Ekonomichnyi analiz*, vol. 19, no. 2 (2015): 13-19. <https://www.econa.org.ua/index.php/econa/article/view/754/537>
- Berizko, V. M. "Shchodo pytannia poniatiiinoho aparatu «finansovy monitorynh»" [On the Issue of the Conceptual Apparatus of "Financial Monitoring"]. *Pravo Ukrainy*, no. 12 (2006): 52-53.
- Biriukova, I. H. "Osnovni problemy finansovoho monitorynhu u protydii lehalizatsii (vidmyvanniu) dokhodiv, oderzhanykh zlochynnym shliakhom" [The Main Problems of Financial Monitoring in Counteracting the Legalization (Laundering) of Proceeds from Crime]. *Naukovyi visnyk Natsionalnoho universytetu DPS Ukrainy (ekonomika, pravo)*, no. 1 (2012): 235-241.
- Ivanchenkova, L. V. *Monitorynh i kontrol finansovo-ekonomichnykh rezultativ pidpriemstv kharchovoi promyslovosti: teoriia, metodolohiia, praktyka* [Monitoring and Control of Financial and Economic Results of Food Industry Enterprises: Theory, Methodology, Practice]. Mykolaiv: FOP Shvets V. M., 2018.
- Klebanova, T. S., Dymchenko, O. V., and Rudachenko, O. O. *Otsinka, analiz i poperedzhennia kryzovoho stanu pidpriemstv zhytlovo-komunalnoho hospodarstva* [Assessment, Analysis and Prevention of the Crisis of Housing and Communal Services]. Kharkiv: KhNUMH im. O. M. Beketova, 2016.
- Krainyk, O. P., and Klepikova, Z. V. *Finansovy menedzhment* [Financial Management]. Lviv: DU «Lvivska politekhnika»; Kyiv: Dakor, 2010.
- Lysa, O. V. "Finansova bezpeka subiektiv hospodariuvannia v suchasnykh umovakh" [Financial Security of a Business Entity in Modern Conditions]. *Ekonomichnyi analiz*, vol. 26, no. 1 (2016): 58-64. <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/13258/1/10.pdf>
- Vovchenko, O. S. "Suchasni metodychni pidkhody do otsinky finansovoi stabilnosti banku" [Modern Scientific Approaches to the Estimation of Financial Stability of Bank]. *Naukovyi visnyk Poltavskoho universytetu ekonomiky i torhivli*. 2016. <http://www.journal.puet.edu.ua/index.php/nven/article/view/1710/1508>